

Анотація. Досліджено сучасні трансформації зовнішньоторговельної політики КНР, особлива увага приділена питанням митного регулювання. Встановлено, що набуття членства Китаю у СОТ сприяло динамічному розвитку реформ, економічному піднесенню країни та зростанню її інвестиційної привабливості. Важливим базисом цих процесів стали довгостроковий період економізації зовнішньої політики, поступова лібералізація всіх секторів економіки, забезпечення стабільності в Азійсько-Тихоокеанському регіоні. В дослідженні акцентовано увагу на залежності країни від зовнішнього ринку. Огляд торгової політики Китаю здійснено за 2012-2014 рр. Зроблено висновки, що до позитиву слід віднести торговельні заходи, що здійснені в рамках поглиблених реформ, а також цілий ряд торгових політик і практик Китаю; а негативу – недостатню прозорість торговельної політики країни та прихований протекціонізм, що реалізується завдяки нетарифним інструментам.

Ключові слова: торгова політика, зовнішньоторговельна політика, глобальна торгова система, зовнішньоторговельний режим, Світова організація торгівлі, митне регулювання, Китай.

Аннотация. Исследованы современные трансформации внешнеторговой политики КНР, особое внимание уделено вопросам таможенного регулирования. Установлено, что членство Китая в ВТО способствовало динамичному развитию реформ, экономическому подъему страны и росту ее инвестиционной привлекательности. Важным базисом этих процессов стали долгосрочный период экономизации внешней политики, постепенная либерализация всех секторов экономики, обеспечение стабильности в Азиатско-Тихоокеанском регионе. В исследовании акцентировано внимание на зависимости страны от внешнего рынка. Обзор торговой политики Китая осуществлено за 2012–2014 гг. Сделаны выводы, что к позитиву следует отнести торговые меры, осуществленные в рамках углубленных реформ, а также целый ряд торговых политик и практик Китая; а негатива – недостаточную прозрачность торговой политики страны и скрытый протекционизм, который реализуется благодаря нетарифным инструментам.

Ключевые слова: торговая политика, внешнеторговая политика, глобальная торговая система, внешнеторговый режим, Всемирная торговая организация, таможенное регулирование, Китай.

Abstract. The modern transformation of China's foreign policy has been investigated in the article. Special attention is paid to the issues of the customs regulation. It has been established that China's membership in the WTO has contributed to the dynamic reform development, an economic recovery and an increase of the country's investment attractiveness. An important basis of these processes were the long-term economization of the foreign policy, the gradual liberalization of all sectors of the economy and stability in the Asia-Pacific region. In the research attention is focused on the country's dependence on the external market. The China Trade Policy Review has been conducted for 2012–2014. There have been drawn the conclusions that the positive side includes the commercial activities, which were conducted within the profound reforms framework as well as a series of trade policies and practices of China. The negative includes the insufficient transparency of the trade policy and the hidden protectionism implementation due to the non-tariff instruments.

Keywords: trade policy, foreign policy, global trading system, foreign trade regime, WTO, customs regulation, China.

Постановка проблеми. В умовах глобальних викликів КНР репрезентує унікальну модель економічного розвитку, яка характеризується високими темпами зростання економіки та її інвестиційною привабливістю, динамічним розвитком промислового виробництва та інфраструктури, зміцненням ролі у геоекономічних процесах і регіонального лідерства, долученням країни до глобальної торгової системи. Китай реалізовує стратегію створення держави інноваційного типу. Важливу роль відіграла зовнішньоторговельна політика Китаю, яка протягом останнього десятиліття значно трансформувалась. Зазначене вище є вагомим індикатором присутності країни у світовій

економічній системі та представляє практичний інтерес для України. Ці положення обумовили вибір теми дослідження, її логіку і структуру.

Аналіз останніх досліджень. Проблемам міжнародної торгової політики в умовах економічної глобалізації присвячені роботи: І. Бураковського, О. Кіреєва, П. Кругмана, Т. Мельник, В. Сіденко, Т. Циганкової, О. Шниркова та інших. Неоднозначність соціально-економічних проблем викликаних економічною лібералізацією висвітлена в роботах таких дослідників як Л. Антонюк, О. Білорус, А. Гальчинський, В. Геєць, Д. Лук'яненко, Т. Оболенська, А. Поручник, С. Сіденко, Я. Столярчук, А. Філіпенко, В. Чужиков та багатьох інших. Різномасштабним питанням економічного розвитку Китаю та його місця у світовій економіці присвячено роботи таких вітчизняних та іноземних дослідників як Б. Сталлінга, М. Амаїті, Я. Бергера, Н. Гончарук, Дін Жуджуна, А.Кейдела, М. Ковальова, В.Михеева, В. Новика, В. Полякова, Е.Преседа, О. Приходько, К.Френда, О.Шкарпова, Р.Щенина та інших.

Мета і методика дослідження. Метою роботи є дослідження сучасного стану зовнішньоторговельної політики Китаю, зокрема особливостей регулювання імпорту, в умовах функціонування в глобальній торговій системі СОТ. Об'єктом дослідження є зовнішньоторговельний режим Китаю, а предметом є визначені торгові інструменти, які застосовуються країною у своєму зовнішньоторговельному режимі та суб'єкти торгової політики. Методологічне забезпечення дослідження ґрунтується на принципі єдності теорії і практики та системно-синергетичному підході, що розглядає розвиток елементів економічної системи з позицій холістичної парадигми. За допомогою даного підходу ідентифіковано ключові особливості розвитку країни, що розглядаються з позицій цілісності та нерозривності об'єкта, суб'єкта і глобального середовища, цілей, методів й засобів управління. Методологія системного підходу дозволила на певному рівні абстрагування виявити проблемні аспекти економічного розвитку та складові зовнішньоторговельної політики Китаю. Теоретичною основою дослідження слугували фундаментальні положення економічної теорії, міжнародної економіки, результати досліджень вітчизняних та зарубіжних науковців з досліджуваної проблеми.

Результати досліджень. Міжнародна архітектура на сучасному етапі переживає процес трансформації, змінюючи формулу «одна супердержава» і багато «сильних держав». Все більшу роль відіграє Китай, як важливий глобальний гравець, географія зовнішньоекономічних інтересів якого поширилась на весь світ, особливо після економізації зовнішньої політики та долучення країни до глобальної торгової системи СОТ у 2001 році.

Вперше КНР стала найбільшою економікою в світі у 2014 році, обігнавши за обсягами виробництва товарів і послуг США, за даними Міжнародного Валютного Фонду. Відповідно їх даних, обсяг національного економічного виробництва у Китаї становив 17,6 трлн дол. у 2014 році, а в США відповідний показник склав 17,4 трлн дол. За даними Financial Times, економіка Китаю може тепер вважатися найбільшою в світі, але США все ще залишаються найбагатшою країною у світі. Валовий внутрішній продукт (ВВП) на душу населення в Китаї, як і раніше, менший, ніж чверть цього показника в США [1]. Проте необхідно зазначити, що країна двічі подвоїла ВВП за період з 1978 року і посіла за його розмірами друге місце у світі. Економічні результати реформ у КНР за світовими стандартами є дуже високими. За паритетом купівельної спроможності Китай вже кілька років як обігнав Японію. У 2014 році Китай, Сполучені Штати та Німеччина стали лідерами світової торгівлі [2]. Середньорічні темпи економічного зростання країни протягом останніх тридцяти років становлять 10,3 %, що свідчить про динамічний розвиток, потенціал і, на думку окремих китайських керівників та експертів, можливість «перегріву економіки» [3]. Необхідно згадати, що Китай на початку XXI ст. став першою наддержавою за обсягами промислового виробництва, а також космічною і ядерною державою, він лідирує в світі з видобутку вугілля, залізних, марганцевих, свинцево-цинкових, сурм'яних і вольфрамових руд, а також деревини. На території КНР ведеться в значних масштабах видобуток також нафти, газу, урану, є потужна нафтопереробна галузь (більше 100 млн т. нафти на рік).

Характерною рисою сучасної китайської економіки є залежність її від зовнішнього ринку. За обсягом експорту КНР посідає перше місце в світі, а за імпортом друге. Експорт дає 80% валютних доходів держави. В експортних галузях зайнято близько 20 млн осіб. На зовнішній ринок реалізується 20% валової продукції промисловості і сільського господарства. Приєднання до СОТ дало додатковий імпульс зростанню виробництва і розвитку промисловості в цілому. Головними країнами-партнерами куди Китай експортує свої товари і послуги є США – 20,03%, Гонконг –

12,03%, Японія – 8,32%, Південна Корея – 4,55%, Німеччина – 4,27%. Обсяг імпорту складає 1,3 млрд дол. США, станом на 2013 рік. Продукція передусім імпортувалась з Японії – 12,27%, Гонконгу – 10,06%, Південної Кореї – 9,04%, США – 7,66%, Тайваню – 6,84% та Німеччини – 5,54% [4].

Огляд торгової політики Китаю здійснено за період 2012–2014 роки дозволяє відзначити важливу роль економічного зростання Китаю для світової економіки, а також зростаючі очікування країн-членів СОТ щодо відповідальності, яку бере на себе країна. Оскільки, з точки зору розмірів торговельних потоків, Китай є одним з чотирьох найбільших членів СОТ поряд з ЄС, США і Японією. Огляд торгової політики Китаю проводиться кожні два роки. Члени СОТ провели колективну оцінку заходів, зроблених в рамках поглиблених реформ, які проводить керівництво країни, а також цілого ряду торгових політик і практик Китаю та їх впливу на роботу міжнародної торгової системи. Економіка Китаю стабільно росла у період з 2012 по 2014 роки, а в 2012 і 2013 роках приріст ВВП країни склав по 7,7%, а в 2014 році – 7,5% [5, 6]. Одним з основних чинників, які вплинули на зростання ВВП, є високий попит усередині країни, викликаний збільшенням доходів китайців і доступним кредитуванням.

Доцільно відмітити, що основний обсяг китайського експорту забезпечується за рахунок підприємств з участю іноземного капіталу – 58,9% від загального обсягу, на другому місці йдуть приватні підприємства – 17,5%, і менше всього експортують підприємства державного сектору економіки – 13,8 % [7]. Це свідчить про те, що розвиток промисловості Китаю залежить не тільки від великих промислових підприємств, але також середніх і малих, які в будь-якій країні вважаються основою економіки. У свою чергу, невеликі виробничі китайські компанії сьогодні пропонують максимальну кількість промислових товарів на ринку і послуг з розміщення замовлень на виробництво різної продукції.

Досліджуючи торгову політику Китаю, необхідно зауважити, що в останні роки зростаюча могутність Китаю почала активно підкріплюватися достатнім рівнем його претензій на забезпечення стабільності в Азійсько-Тихоокеанському регіоні (АТР), а потім і у всьому світі, вплив на світову економічну систему та глобальні політичні процеси. Концептуально такі амбіції підкріплені ідеєю побудови «Великого Китаю» – геополітичного конструкта, в який мають ввійти Китай, Тайвань, Гонгконг, Сінгапур, Макао, а також китайські діаспори в Південно-Східній Азії. При чому мова йде про використання «м'якої сили», що базується на розповсюдженні економічного і культурного впливу. Наразі Китай є членом у таких міжнародних організаціях: постійний член Ради безпеки ООН, член МБРР, МВФ, ООН, АТЕС, МФЧХ, Шанхайської організації співробітництва та ін.

За даними Міжнародного центру з торгівлі та сталого розвитку (ICTSD), інвестиції у Китай досягли 117,6 млрд дол. США у 2013 році Основними реципієнтами інвестицій стали виробничий сектор, нерухомість, оптова та роздрібна торгівля, а головним інвестором є Гонгконг – 62,4% прямих інвестицій, за яким ідуть Сінгапур, Японія та ЄС. З іншого боку, Гонгконг є і основним реципієнтом китайських інвестицій – на його долю припадає 2/3 загального обсягу.

Китай уклав 12 угод про вільну торгівлю з більш ніж 20-ти країнами і регіонами у 2014 році Партнерами Китаю у зоні вільної торгівлі є Чилі, Коста-Ріка, Нова Зеландія, Пакистан, Перу, Сінгапур, Швейцарія та Ісландія. Китай також надає односторонні преференції найменш розвинутим країнам [8].

Позитивом у сфері розвитку зовнішньоторговельної політики за досліджуваний 2012–2014 рр. період можна вважати те, що китайський уряд зробив великий крок у реформуванні системи адміністративного ухвалення, так як скоротив перелік інвестиційних пунктів, що потребують адміністративного схвалення, зменшив перелік необхідних до затвердження виробничих та операційних заходів, а також знизив кваліфікаційні вимоги, адміністративні та інституційні платежі і збори. Державна рада в 2013 році випустила Каталог інвестиційних проєктів. Також було реформовано систему реєстрації бізнесу з метою її полегшення для підприємств та забезпечення сприятливого бізнес-середовища їх розвитку. Кількість нових зареєстрованих приватних підприємств досягла 2,3 млн в 2013 році, показавши річне збільшення на 30%, що в загальному становило 93,0% від усіх нових зареєстрованих підприємств з 2012 році Кількість підприємств в країні на початок 2014 року становила 15,3 млн, серед яких 12,5 млн були приватними, тобто за останні два роки їх чисельність збільшилась на 15,5%.

Визначальним інструментом торгової політики країни-члена СОТ виступають митні тарифи. У Китаї, ставки податку на імпорт продовжують включати в себе: ставки за РНС, ставки по договірному тарифу, спеціальні преференційні тарифні ставки, генеральні тарифні ставки та тарифні квотові

ставки; на додаток, проміжні тарифні ставки, які зазвичай є нижчими, ніж ставки за РНС, і застосовуються у визначений період часу – зазвичай, один рік, – а також дійсні ставки, що застосовуються у поточному році. Договірні тарифні ставки застосовують на імпорту з країн та митних територій, з якими Китай має преференційний торговий режим; є дві регіональні та дев'ять двосторонніх угод, які діють на даний час. Спеціальні преференційні тарифні ставки є односторонніми преференціями, які застосовуються до товарів, вироблених у найменш розвинутих країнах. Загальні ставки застосовуються до: товарів, країна походження яких не може бути визначена; країн, які не мають взаємних торгових домовленостей з Китаєм; країн, що не є членами СОТ; членів СОТ, з якими Китай не має домовленостей щодо ставок за РНС; деяких територій з ЄС. Проміжні тарифи фіксуються щорічно Тарифною Комісією відповідно до Правил застосування експортних та імпорتنих тарифів, і зазвичай застосовуються з 1-го січня до 31-го грудня кожного року; проміжні тарифи встановлюються на базі тарифу за РНС. Розподіл ставки за РНС, яку застосовує Китай, в основному не змінилась за останні роки. У 2013 році Китай застосовував ставки за РНС, що включали 55 різних адвалерних тарифних ставок, що варіювались від 0% до 65%; на додаток, було 43 не адвалерні тарифні ставки. Близько 40% всіх тарифів варіювались від 5 до 10% і були незмінними з 2009 та 2011 роки. Процент безмитних ставок та ставок, що є більше 30%, не змінився. Структуру тарифу Китаю за 2009, 2011 та 2013 роки подано в табл. 1.

Таблиця 1

Структура тарифу Китаю у 2009–2013 роках

Вид тарифу	Ставка за РНС / роки			Підсумковий зв'язаний тариф
	2009	2011	2013	
Зв'язані тарифні лінії (% від усіх тарифних ліній)	100	100	100	100
Проста середня ставка	9,5	9,5	9,4	9,9
Продукти сільського господарства (HS 01-24)	14,5	14,5	13,9	14,6
Промислові товари (HS 25-97)	8,6	8,6	8,6	9,0
СОТ сільськогосподарські товари	15,2	15,1	14,8	15,3
СОТ несільськогосподарські товари	8,6	8,6	8,6	9,0
Безмитні тарифні лінії (% від усіх тарифних ліній)	9,4	9,4	9,8	7,5
Проста середня ставка лише митних ліній	10,5	10,5	10,5	10,7
Тарифні квоти (% від усіх тарифних ліній)	0,6	0,6	0,6	0,6
Неадвалорні тарифи (% від усіх тарифних ліній)	0,7	0,7	0,5	0,0
Внутрішні тарифні «піки» (% від усіх тарифних ліній)	2,1	2,2	2,1	2,4
Міжнародні тарифні «піки» (% від усіх тарифних ліній)	14,9	14,8	14,4	15,7
Стандартне відхилення тарифних ставок	7,5	7,5	7,5	7,5
Коефіцієнт варіації тарифних ставок	0,8	0,8	0,8	0,8
Число ліній	7867	7977	8238	8238
Адвалорні	7072	7177	7385	7609
Безмитні	743	748	810	629
Спеціальні ставки	44	44	35	0
Альтернативні ставки	3	3	3	0

З часу приєднання Китаю до СОТ, його середні застосовувані ставки РНС були близькими до зв'язаних ставок. Китай зв'язав 100% своїх тарифів, адвалерні ставки варіюються від 0 до 65% для с/г (за визначенням СОТ), і від 0 до 50% для не сільськогосподарських продуктів. Є значні варіації зв'язаного тарифу залежно від сектору, найвищі зв'язки застосовуються до злаків та препаратів, напоїв та парфумів. Проте, в той час, як тариф, що застосовується, зв'язаний в адвалерних ставках, застосовувані тарифи в 43 тарифних лініях є не адвалерними. Державні органи стверджують, що адвалерні еквіваленти не адвалерних ставок є завжди еквівалентні ставці зв'язаного тарифу.

Китай пропонує преференційні режими відповідно до різних двосторонніх та регіональних торгових угод. Країни АСЕАН, Чилі та Нова Зеландія мають найнижчі ставки тарифу, в той час, як концесії, які запропоновані Спеціальним Адміністративним Регіонам (САР) – Гонг Конгу та Макао і Китайському Тайпею – не призводять до значного скорочення тарифів. Середній преференційний тариф, який застосовується до 37 країн, що розвиваються, був на рівні 5% на початку 2013 року, ці ставки були очевидно більші, ніж ті, які Китай застосовував для країн АСЕАНу.

Значну роль у формуванні зовнішньої торговельної політики відіграє протекціонізм, який реалізується завдяки нетарифним інструментам. Необхідно зауважити, що Китай має три категорії

імпорту: без обмеження, з обмеженнями та заборонений. Імпортні кількісні обмеження застосовуються з метою національної безпеки та процвітання, і з метою захисту невідновлювальних природних ресурсів. Відповідно до Міжнародного торгового права, Китай дотримується імпортних заборон на товари за наступних підстав: державна безпека; публічна мораль; здоров'я людей, тварин та рослин; захист навколишнього середовища; за причин платіжного балансу і відповідно до міжнародних зобов'язань (Стаття 16 Міжнародного торгового права). Заборонені товари зазначені в «Каталозі товарів, які підлягають забороні до імпорту», виданому Міністерством торгівлі Китаю та іншими відповідними міністерствами та органами, такими, як GACC (Головне митне управління) та AQSIQ (Національний орган з управління якістю, нагляду та карантину). Останнє повідомлення стосовно імпортних заборон датується 2009-м роком, коли імпорт продуктів, класифікований в 543 лініях, був заборонений; з того часу інформація щодо даного питання не подавалась до Секретаріату СОТ. На додаток до основного Каталогу, Міністерство захисту навколишнього середовища видало «Каталог управління імпорту відходів», також у 2009 році у якому перелічено, зокрема, тверді відходи, які не можуть бути імпортовані до Китаю. Відповідно до інформації наданої державними органами, у 2013 році було близько 30 тимчасових заборон з санітарних міркувань, які переважно мали вплив на тваринні продукти, імпортовані з країн Європи. На додаток, з 1.10.2012 року з метою покращення енергетичної ефективності та захисту навколишнього середовища Китай заборонив імпорт ламп розжарювання. Законодавство Китаю також дозволяє органам обмежувати імпорт задля забезпечення становлення певної внутрішньої галузі чи пришвидшення її розвитку. Імпорт сільськогосподарської, тваринної продукції і риби також може бути обмеженим, якщо цього вимагають обставини (Стаття 16 Міжнародного торгового права). Проте, відповідно до даних центральних органів Китаю, ці заходи ніколи не застосовувались.

На додаток до генеральних імпортних заборон, включених у «Каталог товарів, які є об'єктами імпортних заборон», інші заборони застосовуються до імпорту під час давальницької торгівлі. Відповідно до даних центральних органів, останнє видання «Каталогу товарів, заборонених додавальницької торгівлі» та його поправок датується 2009 та 2010 роками. Ці Каталоги включали 394 тарифних ліній, які є об'єктами заборони імпорту під час давальницької торгівлі. Ці товари включали: мінеральні продукти, органічні хімікати (антрацит, бітумне коксівне вугілля і буре вугілля), добрива (сечовина, тваринні і рослинні добрива, крім гуано), нові шкури; залізо і сталь; машини та електрообладнання; відходи та використаний металобрухт; використані механічні та електричні продукти. Відповідно до даних центральних органів влади, імпорт цих продуктів заборонений у випадку операцій з давальницькою сировиною з причин національної безпеки, захисту навколишнього середовища, здоров'я людей, тварин та рослин, а також питання безпеки.

Найбільш імпортовані товари попадають під категорію дозволених; проте, навіть цей імпорт може підлягати автоматичному ліцензуванню для обліку обсягу у статистичних цілях. Міністерство торгівлі Китаю та GACC спільно видають щорічний Каталог товарів, що підлягають автоматичному ліцензуванню. У 2013 році, існувало 442 тарифні лінії, включені у даний каталог. Також є додатковий Каталог автоматичного ліцензування для твердих побутових відходів, які можуть бути використані як сировинні матеріали у Китаї, попередній був виданий у 2009 році. Деякі товари, включаючи: товари, імпортовані для переробки та реекспорту; товари, імпортовані корпораціями з іноземним капіталом для особистого використання; зразки чи рекламна продукція вартістю менше 5000 юанів не є предметами автоматичного імпортного ліцензування.

Імпорттери можуть отримати автоматичну ліцензію, яка дійсна протягом шести місяців та зазвичай лише на одне перевезення. Проте, багаторазові ліцензії можна отримати до одного імпортного контракту, а до визначених товарів одна ліцензія може бути застосована не більше, ніж для шести перевезень. До товарів з обмеженнями застосовуються неавтоматичні ліцензії та/чи квоти. Міністерство торгівлі Китаю разом з GACC та AQSIQ щорічно видають «Каталог імпортних товарів, що підлягають ліцензуванню». Так, у 2013 році було 86 ліній, що підлягали неавтоматичному імпортному ліцензуванню. Також є ряд продуктів, наприклад, машинне та електричне обладнання, що підлягають і автоматичному, і неавтоматичному ліцензуванню. Є і додатковий «Каталог на обмеження імпорту твердих побутових відходів» для товарів, що використовуються як сировинні матеріали у Китаї. Станом на 2013 рік, є дві категорії товарів, що підлягають неавтоматичному ліцензуванню: використані механічні та електронні товари та речовини, які руйнують озоновий шар. Під час досліджуваного періоду у 2012–2014 роках Китай, очевидно, не застосовував будь-які імпортні квоти.

Висновки та пропозиції. Приєднання Китайської Народної Республіки до глобальної торгової системи СОТ у 2001 році призвело до динамічного прискорення ринкових реформ в країні та її стрімкого економічного зростання. Проте необхідно зауважити, що цьому передувало довгостроковий період економізації зовнішньої політики, поступова лібералізація всіх секторів економіки і відповідно зростання інвестиційної привабливості країни, а також забезпечення стабільності в Азійсько-Тихоокеанському регіоні. Яскравим свідченням цьому є факт, що у 2014 році країна випередила США за обсягами виробництва товарів і послуг й стала найбільшою економікою в світі за даними Міжнародного Валютного Фонду. Географія національних інтересів Китаю поширюється практично на всі країни, надалі спостерігається все більша інтеграція країни у глобальну світову економіку. Наразі Китай є членом багатьох міжнародних організацій.

Притаманною рисою сучасної китайської економіки є залежність її від зовнішнього ринку. За обсягом експорту КНР посідає перше місце в світі, а за імпортом друге. Китай є одним з чотирьох найбільших членів СОТ поряд з ЄС, США і Японією. Огляд торгової політики Китаю за період з 2012 по 2014 роки дозволяє відзначити важливу роль економічного зростання Китаю для світової економіки. Економіка Китаю стабільно росла у досліджуваній період і середньорічний приріст ВВП країни склав 7,6%. Китай активно розвиває двосторонні відносини і уклав 12 угод про вільну торгівлю з більш ніж 20-ти країнами і регіонами у 2014 році. Позитивно слід відзначити торговельні заходи, що здійснені в рамках поглиблених реформ, а також цілий ряд торгових політик і практик Китаю, які проводить керівництвом країни. Протягом останніх п'яти років значно покращився доступ до односторонніх преференцій. Негативом є недостатня прозорість торговельної політики Китаю та прихований протекціонізм, що реалізується завдяки нетарифним інструментам.

Список використаних джерел

1. Китай, випередивши США, став першою економікою в світі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrinform.ua/ukr/news/>
2. Trade Policy Reviews [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.wto.org/english/tratop_e/tpr_e/tpr_e.htm
3. Актуальні засади формування стратегічного партнерства України і КНР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://old.niss.gov.ua/Table/01092010/0901_dopov.pdf
4. Геополітична ситуація Китаю. КНР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.geograf.com.ua/geoinfocentre/23-countries-styding-tourism/289-geopolitychna-sytuatsiya-kytau>
5. Звіт Секретаріату СОТ про торговельний режим Китаю від 7.10.2014 р. № WT/TPR/S/300/Rev.1. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.wto.org.
6. Огляд торгового режиму Китаю, підготовлений Органом огляду торгових режимів СОТ від 27.05.2014 р. № WT/TPR/G/300. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.wto.org.
7. Інформація по країні. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://uk.wikipedia.org/wiki/Китайська_Народна_Республіка
8. Trade Policy Review of China. International Centre for Trade and sustainable development. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ictsd.org/bridges-news/мости/news/обзор-торговой-политики-китая>

References

1. China, ahead of the US, is the first economy in the world, available at: <http://www.ukrinform.ua/ukr/news/>
2. TradePolicyReviews, available at: https://www.wto.org/english/tratop_e/tpr_e/tpr_e.htm
3. Recent basis for the formation of strategic partnership between Ukraine and China, available at: http://old.niss.gov.ua/Table/01092010/0901_dopov.pdf
4. The geopolitical situation of China. China, available at: <http://www.geograf.com.ua/geoinfocentre/23-countries-styding-tourism/289-geopolitychna-sytuatsiya-kytau>
5. The WTO Secretariat report on the trade regime of China 07.10.2014 p. № WT / TPR / S / 300 / Rev.1. , available at: www.wto.org.
6. Review of China's trade regime prepared by the Authority in view of trade regimes of WTO 05/27/2014 p. № WT / TPR / G / 300., available at: www.wto.org.
7. Information on the country – available at: http://uk.wikipedia.org/wiki/Китайська_Народна_Республіка
8. Trade Policy Review of China. International Centre for Trade and sustainable development [], available at: <http://www.ictsd.org/bridges-news/мости/news/обзор-торговой-политики-китая>